

Godišnja konferencija Međunarodne udruge škola i instituta za upravu (IASIA) Upravljanje za održiv razvoj: implikacije za upravno obrazovanje i praksu

Rio de Janeiro

Početak kolovoza 2009. održana je petodnevna godišnja konferencija Međunarodne udruge škola i instituta za upravu (IASIA) u Rio de Janeiru, Brazil. Na konferenciji je sudjelovalo više od 300 izlagača iz 56 zemalja svijeta.¹ Uz mnoge prezentacije, rasprave i prijedloge izložene na osam radionica od eminentnih sveučilišnih profesora, rukovoditelja i predstavnika škola i instituta za javnu upravu te čelnika i visokih službenika javnih organizacija, ovogodišnja je Konferencija osobito značajna zbog iznimno aktualnih i važnih tema kojima se bavilo na plenarnim sjednicama.

Događaji na financijskoj globalnoj sceni u posljednjih nekoliko mjeseci izravno su povezani s krizom vlasti i javne uprave. U mnogim je zemljama izvršna vlast pala na ispitu oblikovanja i/ili nadzora mnogobrojnih aspekata financijskog i ekonomskog sustava. Upravo se iz tog razloga na plenarnoj sjednici naslovljenoj na temu javne uprave i globalne ekonomske i upravne krize, koju je elokventno vodio predsjednik IASIA profesor Sveučilišta u

¹ Sudjelovali su izlagači iz: Albanije, Argentine, Belgije, Brunei Darussalama, Brazila, Čada, Egipta, Etiopije, Finske, Francuske, Gane, Gvineje, Grčke, Haitija, Hrvatske, Hong Konga, Indonezije, Indije, Italije, Jamajke, Japana, Južne Afrike, Južne Koreje, Kameruna, Kanade, Kenije, Kine, Kolumbije, Komorosa, Kostarike, Maroka, Meksika, Mozambika, Nigerije, Nizozemske, Njemačke, Poljske, Portugala, Paragvaja, Rumunjske, Saudijske Arabije, SAD, Senegala, Slovenije, Slovačke, Somalije, Švicarske, Tajvana, Tajlanda, Tanzanije, Turske, Trinidad i Tobago, Ugande, Urugvaja, Velike Britanije i Vijetnama.

Floridi, SAD, Allan Rosenbaum,² pokušalo utvrditi neke uzroke i ponuditi prijedloge za poboljšanje ili izlaz iz postojećeg stanja.

Izlagачi su kontinuirano naglašavali ključnu ulogu javne uprave i upravnih institucija u rješavanju globalne krize. Čelnik Kineske nacionalne škole za upravu Wei Liqun istaknuo je potrebu zaokreta prema zelenoj ekonomiji, socijalnoj sigurnosti, punoj zaposlenosti te reformi uprave, dok je čelnik Nacionalne škole za javnu upravu Poljske Jazek Czaputowicz govorio o važnosti uvođenja inovacija u tradicionalne upravne sustave. Predsjednik ASPA (American Society of Public Administration, SAD) Paul Posner naglašavao je (očekivano) potrebu smanjenja broja službenika koji financijski opterećuju nacionalne proračune. U nadahnutom izlaganju Ruth Danzer iz kanadske Škole za javnu službu argumentirala je u prilog jače suradnje i globalnog razumijevanja te aktivnijeg pristupa u osiguranju dijaloga između različitih zemalja, kultura, religija i upravnih sustava. Bez suradnje, istaknula je Danzer, nećemo se moći suočiti sa sljedećom krizom.

Izlaganja na drugoj plenarnoj sjednici, koju je vodio Bianor Scelza Cavalcanti, ravnatelj brazilskog fakulteta FGV (Fundação Getúlio Vargas, Sao Paulo), obuhvatila su područje obrazovanja i usavršavanja u javnoj upravi te novog svjetskog poretka. Ta je tema, kako je istaknuo u poruci dobrodošlice Rosenbaum, iznimno važna za IASIA, budući da je prošle godine ta međunarodna organizacija prihvatila izvješće UN/IASIA kojim su postavljeni standardi izvrsnosti za obrazovanje i usavršavanje u javnoj upravi.³ S obzirom na to imenovan je i poseban odbor koji je zadužen za implementaciju standarda na način kojim bi se najučinkovitije promovirala upravna disciplina i profesija.

Na Konferenciji se mogao uočiti određeni stupanj nerazumijevanja i razlika u percepciji globalnih problema i svjetske krize između predstavnika nerazvijenih i razvijenih zemalja. To je nerazumijevanje došlo do izražaja i na drugoj plenarnoj sjednici te raspravi koja je uslijedila nakon izlaganja. Osobito su kritični bili izlagачi iz afričkih zemalja uputivši izvjesne optužbe razvijenim zapadnim zemljama za tešku situaciju na njihovu kon-

² U daljnjem tekstu nisu navedene znanstvene i stručne titule i zvanja izlagачa budući da nisu bile istaknute ni u službenom programu Konferencije.

³ Standards of Excellence for Public Administration Education and Training, United Nations Department of Economic and Social Affairs / International Association of Schools and Institutes of Administration Task Force on Standards of Excellence for Public Administration Education and Training, 5/2008, već su prevedeni s engleskog jezika na kineski, francuski, španjolski i hrvatski (hrvatski prijevod je objavljen u *Hrvatskoj javnoj upravi* br. 1/2009, str. 5–28), a prevode se na arapski, talijanski, portugalski i turski.

tinentu. Rwekaza Sympho Mukandala iz Tanzanije (Sveučilište Dar es Salaam) upozorio je na tamnu stranu demokratizacije, pokazujući kako je »demokratizacijski projekt« 1990-ih bio poguban za Afriku. Velike korporacije eksploatiraju Afriku, vladaju elitizam, nepotizam i korupcija, pa je javna uprava češće problem nego njegovo rješenje. S obzirom na to Mukandala predlaže nov koncept obrazovanja prema kojem ne bi postojao samo jednosmjerni put školovanja stanovnika nerazvijenih zemalja u SAD i Europu, već i obrnuto. Tek tada će, smatra on, razvijene zemlje biti kadre razumjeti stvarne probleme nerazvijenih. I Helena Kerr do Amaral, predstavnica brazilskog ENAP (Escola Nacional de Administração Pública) misli da se Latinska Amerika ne treba uspoređivati samo s Europom i SAD, već da se rješenja za mnoge probleme trebaju tražiti u suradnji sa sličnim zemljama. Složila se i s izlaganjem Waltera Broadnaxa (Sveučilište Syracuse, SAD), koji je oštro kritizirao sebični, individualistički pristup zastupljen među američkim studentima, ističući važnost izgradnje institucionalnih kapaciteta, zajedničkog i timskog rada te mijenjanja sustava vodstva.

No, nisu samo izlagači iz slabije razvijenih zemalja pokazali nezadovoljstvo okolnostima u kojima se nalazimo. Bernard Boucalt iz francuske Ecole Nationale d'Administration uvjeren je da treba izgraditi novu verziju solidarnosti. Neoliberalizam se pokazao vrlo lošim te je nužno iznaći mogućnosti razvoja na održiv način za buduće generacije. S obzirom na to naglasio je važnost državne inicijative, kako u inovacijama, tako i u obrazovanju, edukacije službenika za novu ulogu države, ali i potrebu suradnje i uvažavanja različitosti među pojedinim državama. Stajališta o nužnosti postavljanja čvršće i učinkovitije suradnje među državama na području javne uprave, o uvažavanju različitosti i promicanju multikulturalnosti među studentima i profesorima zastupali su i mnogi drugi sudionici Konferencije, potvrđujući potrebu za boljim dijalogom i većom tolerancijom bez kojih se nećemo moći suočiti s izazovima budućnosti.

Uz navedene plenarne sjednice, održana je i specijalna sjednica koja se bavila glavnom konferencijskom temom s aspekta Latinske Amerike i Kariba. Sjednicu je vodila Cristina Alicia Rodriguez Lagier-Acosta (Sveučilište u Floridi, SAD), a izlagali su brazilski ministar turizma Luiz Eduardo Pereira Barretto Filho i ministar pravosuđa Ronaldo Teixeira da Silva, državna tajnica paragvajске državne uprave Lilian Soto, predstavnik kolumbijske Škole za javnu upravu Miguel Henriquez Pinedo i predstavnik organizacije Governance Solutions International iz SAD Guido Bertucci. Također su održana i dva foruma – Forum za regionalne i nacionalne organizacije, koji su vodili Ludmila Gajdosova (NISPÁcee – Network of

Institutes and Schools of Public Administration in Central and Eastern Europe, Slovačka) i Antoinette Samuel (ASPA, SAD) te Forum za čelnike škola i nacionalnih instituta javne uprave, koji su vodili Margarida Couto (Institut za javnu upravu, Portugal) i Hamis Saidi Nassor (Koledž za javnu službu, Tanzanija).

Među ključnim događajima Konferencije treba istaknuti djelovanje osam radionica koje su se simultano odvijale tijekom drugog, trećeg i četvrtog dana pod sljedećim radnim nazivima: I. Obrazovanje i program usavršavanja: poravnanje misija i kvalitete, II. Javno-privatno partnerstvo i upravljanje poduzećima, III. Reforme javnog sektora: ljudi u javnoj službi, IV. Lokalno upravljanje i razvoj, V. Odgovornost, kultura i povjerenje, VI. Upravljanje financijama, informacijama i izvršenjem javnog sektora, VII. Vodstvo, upravljanje i javna politika, te VIII. Upravljanje energijom, sigurnost hrane i dobrobit. Najviše izlagača bilo je iz Brazila, Kine i Južne Afrike. Iz zemalja bivše Jugoslavije na radionicama je sudjelovalo samo nekoliko predstavnika Slovenije sa Sveučilišta u Ljubljani (VI. i VII. radionica) te iz Hrvatske Gordana Marčetić s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (I. radionica).⁴

Zadnji dan Konferencije voditelji radionica podnijeli su zaključna izvješća i osvrte na rad svake pojedine radionice. Opći je zaključak izvjestitelja da su mnogi od izlagača znatno pridonijeli visokoj kvaliteti Konferencije svojim prezentacijama, tekstovima i zanimljivim prijedlozima u područjima koja su obrađivali. Također je izražena nada da će mnogi od tih prijedloga zaživjeti u praksi te da će se upravna disciplina uspjeti nametnuti svojim znanjima u rješavanju globalnih problema današnjice i budućih izazova. Uloga i važnost javne uprave još uvijek nisu dovoljno prepoznate od vlasti mnogih zemalja, osobito tranzicijskih zemalja i zemalja u razvoju. No, i razvijene zapadne zemlje imaju značajnih problema u provođenju upravnih reformi i javnih politika kad se nađu u sukobu s interesima krupnog kapitala i politike. U tom smislu IASIA ima težak i odgovoran zadatak koji obuhvaća postavljanje standarda obrazovanja i usavršavanja za javnu upravu, usmjerivanje reformi i promicanje upravnih doktrina koje podupiru vrijednosti boljeg svjetskog poretka. Uz reafirmaciju tradicionalnih demokratskih vrijednosti, odgovornosti uprave i vladavine prava te promišljenu regulaciju tržišta i nadzor nad monopolističkim korporacijama,

⁴ Prezentacija rada Gordane Marčetić i Ivana Koprića *Building the System of Public Administration Education and Training in Croatia: per aspera ad astra?* s komparativnim istraživanjem o uspostavi sustava obrazovanja i usavršavanja za javnu upravu u zemljama regije i Hrvatskoj.

nove vrijednosti javne uprave nesumnjivo uključuju socijalnu osjetljivost, održiv razvoj, čistu i svima dostupnu energiju, vodu i hranu, učinkovite načine participacije građana i etička načela koja podržavaju dostojanstvo i život svakog ljudskog bića na bilo kojem dijelu planeta.

*Gordana Marčetić**

* Dr. sc. Gordana Marčetić, docentica na Katedri za upravnu znanost Pravnog fakulteta Sveučilište u Zagrebu te pročelnica studija javne uprave Društvenog veleučilišta u Zagrebu (assistant professor at the Chair of Administrative Science, Faculty of Law, University of Zagreb, and head of the public administration study at the Zagreb Social Sciences Polytechnics)